

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Religiosis Domibus. Titulus XVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

per habitacula secularium personarum discurrunt, & frequenter intra eadem monasteria personas suspectas admittunt, in illius, cui suam integritatem voluntate spontanea devoverunt, gravem & offensam, religionis opprobrium, & scandalum plurimorum providere salubriter cupientes, presentis constitutione perpetuo irrefragabiliter valitura, sancimus: universas & singulas moniales presentes, atque futuras cujuscunque religionis sint vel ordinis, in quibuslibet mundi partibus existentes, sub perpetua in suis monasteriis debere de cetero permanere clausura: ita, quod nulli earum religionem tacite vel expresse professæ, sit vel esse valeat quacunque ratione vel causa (nisi forte tanto & tali morbo eviderentur earum aliquam laborare constaret, quod non posset cum aliis abque gravi periculo seu scandalo commorari) monasteria ipsa deinceps egrediendi facultas: nullique aliquatenus inhoneste personæ, nec etiam honestæ (nisi rationabilis & manifesta causa existat, ac de illius, ad quem pertinuerit, speciali licentia) ingressus, vel accessus pateat ad easdem: ut sic à publicis & mundanis conspectibus separata, omnino servire Deo valeant liberius, & (lascivendi: opportunitate sublata) eisdem corda sua & corpora in omni sanctimonia diligentius custodire.

In monasterio non mendicantium, tot fores debent recipi, quot poterunt sine penuria sustentari, & ultra non valet receptio. hoc dicit. Dominicus.

Sane, ut hoc salutare statutum commodius valeat observari, districtius inhibemus, ne in monasteriis ordinum non mendicantium aliquæ recipiantur de cetero in fores, nisi quot poterunt, de ipsorum monasteriorum bonis live proventibus absque penuria sustentari: si secus actum fuerit, irritum decernentes.

Abbatissæ Principibus secularibus, ad fidelitatis sacramentum prestandum adstrictæ, si non possunt per procuratorem jurare, personaliter exeundo monasterium jurant, absque dilatione ad monasterium reditura. Dominicus.

Verum quando Abbatissa vel priorissa, cujusvis monasterii pro feudo, quod monasterium ipsum tenet ab aliquo Principe, seu domino temporali, sibi debet homagium, vel fidelitatis sacramentum præstare (nisi quod per procuratorem illud præstare possit efficere apud eum) de monasterio cum honesta & decenti societate exire poterit eo casu licenter, homagio facto, quam primum commode poterit, seu fidelitatis præstito sacramento ad ipsum monasterium à vestigio reversura: sic quod in fraudem residendi, live moræ clausuralis, nihil fiat omnino.

Compelluntur domini temporales, per censuram ecclesiasticam, ut in sui curia admittant Abbatissas per procuratores litigare. Ecclesiasticis vero in temporalibus & spiritualibus earum procuratores admittere debent. Dominicus.

Porro, ne moniales causam, seu occasionem habeant evagandi, Principes seculares, ac alios dominos temporales: rogamus, requirimus & obsecramus, ut per vicegeram misericordiam Iesu Christi, eisdem in remissionem peccatorum nihilominus suscentes, quod Abbatissas ipsas, & priorissas, ac moniales quascunque, monasteriorum suorum curam, administrationem, negativè gerentes, quibuscunque nominibus censeantur, per procuratores in suis tribunalibus seu curiis litigare permittant: ne pro constituendis procuratoribus (qui ad ornatum in aliquibus partibus nuncupantur) seu aliis hujusmodi, eisdem oporteat evagari. Si qui verò contra præsumpserint, exhortationi hujusmodi rationabili, atque sanctæ obtemperare nolentes, cum sit juri contrarium, quod

a. Aliter autem hic legitur gravamen, offensam & religioni. b. Not. dom. & Phil. quod verba rogatur in materia precepti sunt præceptiva. gloss. 11. quest. 3. c. rogo. not. in l. age. c. de transf. de quo vide Tiracell. tract. de panis temperandis aut ramistend. causa 24.

mulieres (præsertim religiose) per seipsas litigantur, & à via deviet honestatis, & periculum animarum inducat, ad hoc per suos ordinarios ecclesiasticos censura ecclesiastica compellantur. Episcopi autem, & alii prælati superioribus & inferioribus quibuscumque injungimus, quod & ipsi causas seu negotia, que prælate moniales habebunt agere coram ipsis, aut in curia eorum, si sint homagia, fidelitatis sacramenta, litæ, vel quicquid aliud, ipsa per procuratores earum fecerint, & tractari.

Ordinaris locorum, in subjectis monasteriis propria, inceptis Apostolica auctoritate clausuram procurari debent: nec est propter hoc in aliis casibus jurisdictione in exemptis ea attributa locuti. Dominicus.

Et quoniam parum esset condere jura, nisi essent quæ executioni debite demandarent, Patriarchis, primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis universis, summissa in virtute sanctæ obedientiæ, seu obsequiæ divini habitus & interminationis maledictionis æternæ, præcipimus mandamus, quatenus eorum quilibet in civitate & diocesi propria, in monasteriis monialium sibi ordinato jure subjectis, sua, in iis verò, que ad Romanam immediate spectant ecclesiam sedis Apostolicæ auctoritate: Abbates verò & alii, tam exempti, quam non exempti prælati ecclesiarum, monasteriorum & ordinum quoruncunque in monasteriis hujusmodi sibi subjectis, de clausura convenienti, ubi non est ipsorum monasteriorum expensis & fidelium elemosinis, quis ad hoc procurare diligentius faciendâ, & de ipsis monialibus includendâ, quam primum commode poterint, providere precorent, si divina, ac nostræ indignationis voluerint accompaniam evitare: contraditores atque rebelles per censuram ecclesiasticam appellatione postpositâ compellentes: invocato ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachii secularis. Per hoc autem in monasteriis exemptis ordinari locorum, quoad alia nullam sibi erudent jurisdictionem vel potestatem, aliquatenus attributam.

**DE RELIGIOSIS DOMIBVS.
TITVLVS XVII.
CAP. I.**

Non licet novitas ordinem vel religionem, aut habitum religionis creare & assumere. Et revocati sunt ordines monialium per Papam non approbati, creati post Concil. Damianum.

Gregorius X. In Concilio generalis Lugdunen.

Religiosam diversitatem nimiam (ne confusione induceret) generale Concilium à consuetudine prohibitionis vetavit. Sed quia non solum importuna petentium inhiatio illatum postmodum multiplicationem extorsit, verum etiam aliquorum præsumptuosâ temeritas diversorum ordinum, præcipue mendicantium (quorum nondum approbationis retrocessit principium) effrenatam quasi multitudinem advenit: repetita constitutione districtius inhibentes, per aliquis de cetero novum ordinem aut religionem adveniat, vel habitum novæ religionis assumat. Cunctis ad assumptam religionem & ordinem mendicantes post dictâ concilium adinventos, qui nullam confirmationem sedis apostolicæ meruerunt, per petuam prohibitionem subiacimus, & quatenus processerint, revocamus.

a. Und. gloss. 11. c. rogo. not. in l. age. c. de transf. b. Concil. Later. suo Innocent. III. cap. 11. c. al. vitæ. d. In act. q. ad. ut plurimum legitur ita: cunctis assumptis religionibus & ordinibus, quodam manifestis habet ita: cunctis assumptis religionibus & ordinibus mendicantium, c. al. processerint.

Religiosi mendicantes, per Papam post Concilium approbati & instituti, non possunt aliquem ad professionem recipere, domum vel locum de novo acquirere, nec acquisita sine licentia alienare, nec extranei predicare, confessiones eorum audire, vel ad sepulturam admittere. Et contra factum non tenet, & contra factum, excommunicationis est. h. d. Dominicus.

Confirmatos autem per sedem eandem, post idem tamen concilium institutos, quibus ad congruam sustentationem redditus aut possessiones habere professio sine regula qualibet interdicitur, sed per quantum publicum tribuere victum solet incerta mendicitas: modo decernimus subsistere infra scripto, ut videlicet professoribus eorundem ordinum ita liceat in illis remanere, si velint, quod nullum deinceps ad eorum professionem admittant, nec de novo domum vel aliquem locum acquirant, nec domos seu loca, quæ habent, alienare valeant sine sedis ejusdem licentia speciali. Nos enim ea dispositioni sedis Apostolicæ reservamus, in terra sanctæ subsidium, vel pauperum, vel alios pios usus per locorum ordinarios, vel eos, quibus sedes ipsa commisit, convertenda. Si vero seculus presumpsum fuerit, nec personarum receptio, nec domorum vel locorum acquisitio, aut ipsorum, cæterorumque bonorum alienatio valeat, & nihilominus contrarium facientes sententiam excommunicationis incurrant. Personis quoque ipsorum ordinum omnino interdiciamus, quoad extraneos, predicationis & audiendæ confessionis officium, aut etiam sepulturam.

Revocatio ordinum mendicantium, predicatorum, minores, eremiticos, & carmelitas non comprehendit. hoc dicit Dominicus.

Sanè ad predicatorum & minorum ordines (quos evidens ex eis utilitas ecclesiæ universali proveniens perhibet approbatos) præsentem non patitur constitutionem extendi. Cæterum Eremitarum sancti Augustini, & Carmelitarum ordines, quorum institutio dictum Concilium generale præcessit, in solido statu volumus permanere.

Existens de ordinibus revocatis, non collegialiter, sed singulariter ad alios ordines transire potest. h. d. Dominicus.

Ad hæc personis ordinum (ad quos constitutio præfens extenditur) transiendi ad reliquos ordines approbatos licentiam concedimus generalem: ita quod nullus ordo ad alium, vel conventus ad conventum se, ac loca sua totaliter transferat, sed sedis ejusdem super hoc permissione specialiter non obtenta.

DE CAPELLIS MONACHORUM.

TITVLVS XVIII. CAP. I.

Instituti in ecclesiis Monachorum ad curam populi per Episcopum ad ipsorum præsentationem, per eundem (si causa subsit) sunt designandi. h. d. Dominicus.

Bonifacius octavus.

Presbyteri, qui ad curam populi per Monachos in eorum ecclesiis præterantur Episcopis, & instituntur ab ipsis: (cum debeant esse perpetui & consuetudine vel statuto quovis contrario non obstante, ab eisdem nequeunt ecclesiis (nisi per Episcopos, & ex causa rationabili) amoveri.

a In manuscripto, ita: ac etiam sepulturam. b alii: transferant. c Dicitur, perpetui, quod significat, vid. Fulg. conf. 117. imp. in causa Benedicti, & Alex. consil. 60. incip. omisso multilogus. in 1. volum.

DE IVRE PATRONATVS .

TITVLVS XIX.

CAP. I.

Donato juri patronatus laici facta loco ecclesiastico, etiam sine consensu Episcopi, tenet: non tamen præjudicat juri Episcopi. h. d. Dominicus.

Bonifacius octavus.

Si laicus juri patronatus ecclesiæ sibi competens, eidem vel alteri ecclesiæ seu loco religioso duxerit conferendam, hujusmodi collatio (quamvis absque assensu Episcopi facta fuerit) efficax est censenda. Per præfatam tamen collationem juri Episcopi, qui eidem assensum non præbuit, nolunt in aliquo derogari.

Laicus quadrimestre tempus habet ad præsentandum: ecclesiæ vero semestri, licet à laico acquisiverit juri patronatus. hoc dicit Dominicus.

Verum licet patronus laicus ad præsentandum tempus habeat quadrimestre dumtaxat: ecclesiæ tamen (vel monasterium, cui facta est à laico juri patronatus collatio) tempus habet semestri. Et omnino quantum ad præsentationem pertinet, non ut patronus laicus, sed ut patronus debet ecclesiasticus reputari.

DE CENSIBVS, EXACTIONIBVS, & procurationibus.

TITVLVS XX.

CAP. I.

Archiepiscopus volens provinciam visitare, prius debet visitare ecclesiam, civitatem, & diocesim propriam, clericos & laicos eorundem. h. d. Dominicus.

Innocentius IV.

Romana ecclesiæ: & infra. Statuimus, ut quilibet Archiepiscopus suam volens visitare provinciam, prius ecclesiæ suæ capitulum ac civitatem & diocesim propriam plenè visitate procurer: nec sit solum erga majorum, sed etiam minorum ecclesiarum, nec circa clericorum tantum, sed etiam populorum visitationem intentus. Et si commode vel absque difficultate accedere ad unamquamque non poterit, de pluribus locis ad unum congruum clericos & laicos studeat convocare, ne in illis visitatio postponatur.

Visitata sua diocesi, Archiepiscopus in parte vel in totum visitat omnia loca ecclesiastica, clericum & populum provincia: procuracionem à visitati recipiendâ. h. d. Dominicus.

Deinde liceat ei per totam provinciam vel ejus partem visitationis officium exercere: civitates & dioceses, suffraganeos suos & eorum subditos, cathedralium & aliarum ecclesiarum capitula & monasteria, ecclesias & alia religiosa & pia loca, clericos & populos libere visitando, ac procuraciones à locis tantum recipere visitatis.

Archiepiscopus post incipiam visitationem in una diocesi transire ad aliam, ad præmiam redire non potest: nisi de novo iteret in tota provincia. Dominicus.

Ex quo tamen aliquam de ipsis diocesisbus visitare coeperit, nunquam postea, si veteram sive partem ejus visita verit, revertatur causa visitationis ad illam, priusquam omnes reliquæ ipsius provincie dioceses in toto vel in parte (quas secute visitare poterit) & sua denuo fuerint visitatæ. Quod si forte eadem diocesis vel aliqua ibi ecclesiæ plus aliis indigerit visitari: tunc aliorum

a De materia hujus tit. vide quod novissime decrevit Concil. Trid. sess. 25. de reform. c. 9. b Vid. cum à matre. C. de re. ven. & l. peto. §. frat. ff. de leg. 2. c De materia hujus decret. præter statuta in Conc. Later. sub Alexand. III. c. 4. & in Concil. Later. sub Innocent. III. c. 33. vide omnino quæ novissime sanavit Concil. Trid. sess. 24. de reform. ca. 5.